

OVER TEKENEN EN SCHILDEREN

NR. 11 - KLEUR 3

ETIKETTERING OP TUBE OF POT

(Vervolg van "Over Teken en Schilderen" - NR. 10 - KLEUR 2)

Als je begint met "schilderen" weet je meestal niet veel over verf en waar je op moet letten bij de aanschaf ervan. Dan kom je ook nog in zo'n prachtige winkel of webshop met een overdonderend aanbod en zie je door de bomen het bos niet meer. In de meeste speciaalzaken kun je echt wel vertrouwen op de adviezen van de medewerkers maar online is dat al weer lastiger natuurlijk. Hier bij mij in de cursus leer je, vooral al doende, wel over de verschillen in verfsoorten en welke verf het meest geschikt is voor welke techniek bijvoorbeeld. Toch kan het handig zijn om iets meer te weten over wat je aanschaf en waarom. Daarvoor is het nuttig om te weten hoe je een etiket op een tube of pot verf leest.

Hieronder volgt een opsomming van wat er op de meeste etiketten te ontdekken valt. Let wel: er is helaas nog steeds geen sprake van volledig uniforme etiketten; de ene producent vermeldt andere zaken dan de andere of gebruikt een andere benaming voor hetzelfde! Dat is jammer en lastig maar het is niet anders, voorlopig. Het wordt wel langzaam beter overigens, met de nadruk op "langzaam". De opsomming hieronder is dan ook niet volledig, het zijn de meest gebruikte vermeldingen.

Op een etiket tref je aan:

Naam:

Bijvoorbeeld: Titaanbuff donker/ Cadmium Rood/ Phtaloblaauw etc.

Vaak is de naam afgeleid van het gebruikte pigment. Soms ook is het een "verzonnen" naam: "Hemelsblauw" bijvoorbeeld. Dat is lastig want voor de een is hemelsblauw weer iets anders dan voor de ander, erg subjectief soms. Wat te denken bijvoorbeeld van "huidskleur" of vaker "Fleshtint". Dat is dan een soort bleek roze, alsof er geen andere huidtypes zijn!

Mate van transparantie:

Voor ons schilders is dit wellicht de belangrijkste informatie op het etiket. Helaas nog steeds niet op alle etiketten. Het vaakst aangegeven met de symbolen zoals hiernaast zijn weergegeven.

Lichtechtheid:

De lichtechtheid van pigmenten varieert van pigment tot pigment.

Dankzij moderne technieken wordt de kwaliteit van pigmenten voortdurend verbeterd. Tegenwoordig hebben we een keuze uit duizenden pigmenten. Traditionele, veelal natuurlijke, pigmenten waarvan de lichtechtheid matig is, kunnen we zodoende vervangen door betere, synthetisch vervaardigde pigmenten.

Op tubes, etiketten en kleurkaarten wordt de lichtechtheid van de pigmenten vaak aangegeven door middel van de volgende symbolen:

+++ = minimaal 100 jaar lichtecht onder museumomstandigheden

++ = minimaal 25 - 100 jaar lichtecht onder museumomstandigheden

+ = minimaal 10 - 25 jaar lichtecht onder museumomstandigheden

° = minimaal 0 - 10 jaar lichtecht onder museumomstandigheden

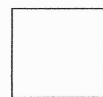
Deze lichtechtheden zijn getest bij museumbelichting.

Royal Talens - Amsterdam - Acrylverf

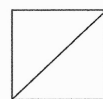
Duidelijke vermelding van:
naam, typenummer, mate van
transparantie en lichtechtheid

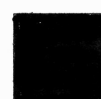
TRANSPARANT

1/2 DEKKEND

1/2 TRANSPARANT

DEKKEND

Mate van transparantie

OVER TEKENEN EN SCHILDEREN

NR. 11 - KLEUR 3

ETIKETTERING OP TUBE OF POT (VERVOLG)

Let Op!: bij het mengen van twee of meer kleuren speelt de lichtechtheid van elke afzonderlijke kleur zijn eigen rol. Wordt bijvoorbeeld een violet gemengd uit het zwak lichtechte traditionele kraplak (+ = 10 tot 25 jaar lichtecht onder museumomstandigheden) en het uitstekend lichtechte ultramarijn (+++ = minimaal 100 jaar lichtecht onder museumomstandigheden), dan zal de rode kleur van het kraplak binnen de gestelde lichtechtsheidstermijn verbleken. Het zeer lichtechte ultramarijn daarentegen zal niet veranderen. Het rood zal dus langzaam uit het violet verdwijnen, hetgeen betekent dat het violet verandert in dezelfde tijd dat het rood verdwijnt. Het violet zal steeds blauwer worden. De lichtechtheid van de gemengde kleur is dus gelijk aan de minste lichtechtheid, in dit geval die van kraplak.

Medium:

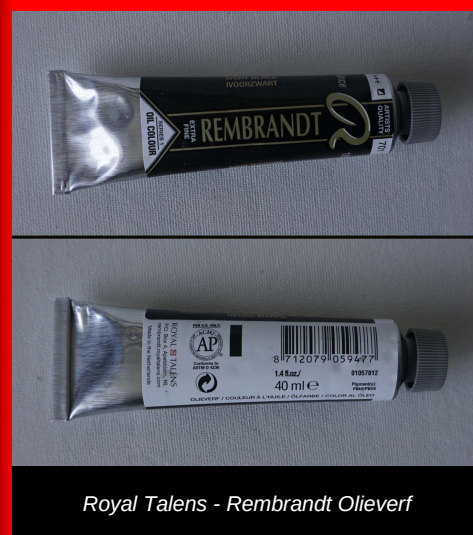
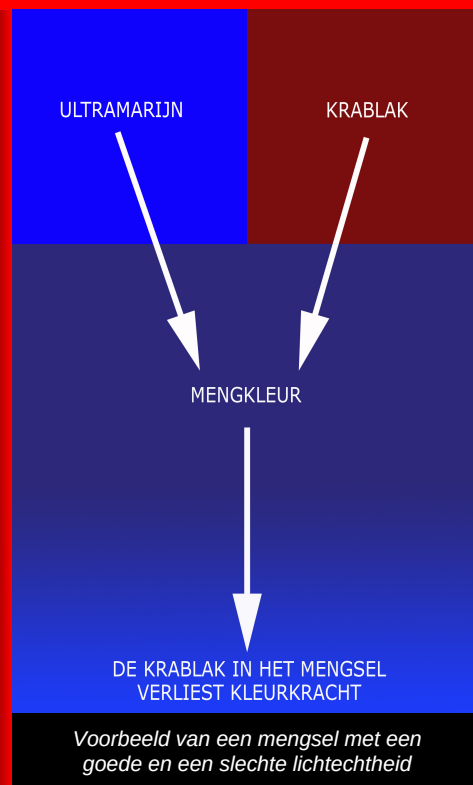
Dit wordt ook wel vehicle (vehikel) genoemd. Het is de stof die de pigmenten "draagt" of wel overbrengt, vaak lijnolie/arabische gom etc.

Pigmentcode:

Dit is het nummer of de nummers van de gebruikte pigmenten. Er is een lijst met alle pigmentnummers. Gelukkig geldt die lijst als standaard en zijn die nummers dus voor alle verschillende producenten gelijk. Deze codes beginnen altijd met de hoofdletter P van pigment, gevolgd door een letter die de soort kleur aangeeft: W is white/ R is red/ Y is yellow/ Bk is black etc.

Bijvoorbeeld:

Voor de kleur Titaan Buff donker zijn de volgende pigmenten gebruikt: PW 6/ PR 101/ PBk 11 oftewel pigment wit 6, pigment rood 101 en pigment zwart 11. Je kunt dan in de genoemde pigmentenlijst het exacte pigment erbij zoeken

Royal Talens - Rembrandt Olieverf

Duidelijke vermelding van de toegepaste pigmenten PBk9/PB29

OVER TEKENEN EN SCHILDEREN

NR. 11 - KLEUR 3

ETIKETTERING OP TUBE OF POT (VERVOLG)

Gezondheidszegel:

Hieraan zie je twee dingen: ten eerste dat het product officieel is onderzocht op gezondheidsrisico's. En ten tweede, aan de hand van de gekoppelde code, of en zo ja welk risico er verbonden is aan het gebruik van de betreffende verf. Ook hiervoor zijn de codes en afkortingen te vinden in lijsten.

Deze codering is opgesteld door de ASTM: de American Society for Testing and Materials.

Het gezondheidszegel wordt dan ook vaak genoemd: ASTM-code:

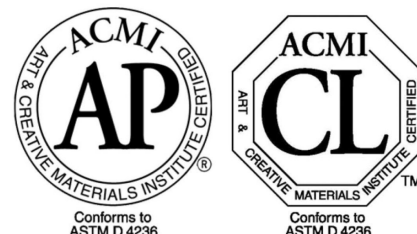
Bijvoorbeeld: ASTM D4236 betekent: Non-toxic (niet giftig)

Conclusie:

Zoals gezegd gebruiken producenten nog steeds verschillende etikettering. Het hierboven genoemde is wat je gemiddeld op de meeste etiketten kunt vinden, soms nog andere vermeldingen soms minder gegevens.

Doe er je voordeel mee en weet je het even niet meer, kom bij mij dan zoeken we het samen uit!

Gerard.

ASTM-zegels op de tubes geven het risico aan voor mens en milieu

Maar ook deze labels kun je aantreffen.
Pas op: Over het algemeen bevatten
verven milieuvriendelijke stoffen die op een
correcte wijze afgevoerd dienen te
worden.

Winsor & Newton Artist Olieverf.
Naam: Alizarin Crimson, Pigment: PR83,
Vehicle: lijnzaadolie, transparante verf.

